

Akik előttünk jártak...

Nagy Albert (1848. augusztus 6.)

Az unitárius költők sorában arról a Nagy Albertről emlékezünk meg, aki, mint megyei tisztviselő, csak mellékesen foglalkozott az irodalommal, de 1901-ben megjelent verseskötete révén neve szélesebb körökben is ismertté vált.

A „kövendi” előnevet viselő Nagy Albertet a kortárs irodalom mint laptudósítót említi, de néhány lapban útleírással és tanulmányaival is jelen volt. A nagy tordai unitáriusokhoz híven /Bogáti Fazakas Miklós, Kővári László stb./ a város társadalmi és kulturális életének jelentős tényezője volt, mint azt megyei főszámvevői állása is alátámasztott.

Életéről csak szűkszavú tudósítások révén van ismeretünk. Kővári László „A magyar unitáriusok története a XVII. És XIX. században...” /1898/ című munkája Nagy Alberttel kapcsolatban csak tisztességét, lapszerkesztői tevékenységét és felesége nevét említi meg.

Szinnyei József „Magyar írók élete és munkái” /1903/ című munkája nagy vonalakban, de Nagy Albertről is megemlékezett. Innen tudjuk, hogy 1848. augusztus 3-án Szinden született Nagy Lajos és Kova Katalin gyermekeként. Jogot végezve 1878-ban állt a vármegye szolgálatába, ahol 1890-től főszámvevői tisztséget töltött be. Felesége Moldvai Boriska /1912/ volt. Házasságukból három fiú született, de volt egy Barla Erzsébet nevet viselő nevelt leányuk is.

Szinnyeiről az is tudott, hogy rendes tudósítója volt a kolozsvári Magyar Polgárnak. Írt az Erdély és az Aranyosvidék c. újságokba. Az Erdélyben jelent meg /1899/ egy a havasokban tett útjának leírása. Az Aranyosvidéken Petőfiről értekezett /1900/. Itt jelent meg az unitárius Szaniszló Zsigmondnak /1650. k.–1711/ a Rákóczi-féle szabadságharc alatti bujdosásának ismertetése.

Ami Nagy Albertnek a költészethez való viszonyát illeti, Szinnyei két munkájáról tett említést. Az egyik, egy „Levél Kővári Lászlóhoz” című, Tordán 1899-ben írt verses levél és az ugyancsak Tordán, 1901-ben kiadott „Felhőfoslányok” című verseskötete. Ez utóbbiról ismertetést közölt az Aranyosvidék 29-ik és a Vasárnapi Újság 35-ik száma.

A Vasárnapi Újság névtelenül közreadott kritikája általános síkban mozgott. Megállapította, hogy a kötet versei néhány már elhunyt jeles elődhöz /Krizsa, Vörösmarty, Petőfi/ iródott. Tartalmaz egy versciklust, amelyben elhunyt feleségének állított emléket és néhány érzelmes, vegyes tárgyú költeményt. Magáról a költőről azt állapította meg, hogy telve van idealizmussal és lelkesedéssel, de hiányzik belőle az ihletettség. Ugyanis – amint írta, – sok üres szót és közhasználatú szót használt – állapította meg a kritikus – de nem hatotta át a költői érzés melege.

A Nagy Albertről szóló irodalom nem tett említést az Unitárius Közlönyben 1905, 1912, 1914 és 1918-ban megjelent, vallásos érzését tükröző verseiről. Pedig ezek is Nagy Albert költészetének értékes és számottevő versei. „Egy sírhalom mellett” című versében Derzsi Károly volt tordai tanár, később budapesti lelkészre emlékezett, kinek „ars poetikáját” a „Főlebb, főlebb” törekvésben fogalmazta meg. „A részvét” című versében az elhalt lelket az Úr egy egyszerűnek látszó jótette miatt fogadta be. E jótett abban nyilvánult meg, hogy egy pók hálójából kiszabadított egy ott vergődő legyet. A vers arra figyelmeztet, hogy nem a tett nagysága, hanem annak bekövetkezése nyer jutalmat. Emléket állított a szabadságért életüket feláldozott hősöknek, kérvén, hogy „Szent emlékezetök folyton melegítse szívünket – s mohosult sírjok, dúsan földje virág”.

„A hit” című versében – szerinte – a lét bizonytalanságából kivezető segítségként a hitet jelölte meg. „Az Isten” című versében a mindenütt jelenvaló Istenről énekelt.

A „Felhőfoslányok” című könyv áttanulmányozása közben arról is értesültünk, hogy az Tordán a Füssy és Sztmjár, azelőtti Harmath-féle nyomdában került kiadásra és a munkát Felszeghy Dezső ajánlása vezette be. Felszeghy szerint a versek „azoknak szólnak, akik megértik és együtt éreznek a költővel” de vallásos tárgyú verseiről Ő sem tartotta szükségesnek megemlékezni. Egyházi lapunk e hiányosságot pótolva állít emléket a kevésbé ismert és elfeledett Nagy Albert költői tevékenységének.

Kelemen Miklós

Az Isten

Nagy Albert verse

A mezőn vagyok és felettem
Tiszta és mosolygó az ég.
Egy felhő darab sincsen rajta
Az illattól fűszeres a lég.

Száz meg száz virág mindenfelé
Bennök úgy elgyönyörködöm
Ezeket látva szívemben is
Virág nyílik ki: az öröm.

Sugarát szórja rájuk a nap
S hogy örül ennek mindenik.
Szerelmetes csókja a napnak,
A virágnak is jólesik.

Leszakítok egyet közülök,
És nézem, nézem hosszason
Egyszer csak írást látok rajta,
Melyből ezeket olvasom:

„Ember! Bárhol keresel engem,
Én ott jelen vagyok, jelen:
Akár kutass a csillagok közt,
Akár egy virág levelén.”

/Megjelent az Unitárius Közlöny. 1914. 102. oldalán./

*Zágony Sándor
„Lillafüredi kopjafa”*

*Zágony Sándor
„Jutadombi emlékmű”*

*Zágony Sándor
Kopjafa a sírján*